

Streszczenie

Rozprawa doktorska podejmuje temat problemów pojawiających się w związku z karalnością przygotowania do zabójstwa w polskim prawie karnym, analizując tę instytucję w perspektywie konstytucyjnych zasad ochrony życia, określoności oraz proporcjonalności. Życie ludzkie stanowi dobro o najwyższej randze w krajowym i międzynarodowym porządku prawnym, co uzasadnia szczególną intensywność jego ochrony, również na przedpolu naruszenia. Jednocześnie penalizacja działań podejmowanych na tak wczesnym etapie pochodu przestępstwa rodzi istotne wątpliwości dotyczące granic ingerencji państwa w sferę wolności jednostki, a także zgodności tej ingerencji z zasadami proporcjonalności i określoności prawa karnego.

Rozprawa koncentruje się na analizie art. 148 § 5 k.k., wprowadzającego karalność przygotowania do zabójstwa, oraz na konsekwencjach przyjętego sposobu typizacji przygotowania do zabójstwa. W pracy wskazano, że przyjęty przez ustawodawcę model kryminalizacji znacząco rozszerza zakres odpowiedzialności karnej, obejmując zachowania, które same w sobie nie naruszają jeszcze dobra prawnego, a jedynie stwarzają warunki do jego przyszłego naruszenia. Prowadzi to do konieczności szczególnie wnikliwej oceny relacji między ochroną życia a poszanowaniem wolności jednostki.

Przeprowadzone rozważania obejmują analizę przepisów o przygotowaniu do zabójstwa na tle zawartego w art. 16 § 1 k.k. pojęcia przygotowania oraz znamion przestępstwa zabójstwa. Istotną ich część poświęcono zagadnieniom związanym z ustaleniem zamiaru sprawcy na etapie czynności przygotowawczych oraz trudnościom dowodowym, jakie towarzyszą przypisaniu odpowiedzialności karnej za przygotowanie do zabójstwa. Podjęto próbę oceny, które z przykładowo wskazywanych przez ustawodawcę czynności przygotowawczych – jako czynności nadające zamiarowi sprawcy obiektywnie uchwytną postać – rodzą najmniej wątpliwości na tle zasad konstytucyjnych.+

W rozprawie analizie poddano przygotowanie do typów kwalifikowanych zabójstwa oraz decyzję ustawodawcy o nieobjęciu karalnością przygotowania do typów uprzywilejowanych: zabójstwa z afektu, dzieciobójstwa oraz zabójstwa eutanatycznego. Wskazano, że brak karalności przygotowania do form uprzywilejowanych nie jest luką legislacyjną, lecz przejawem racjonalnej polityki kryminalnej ustawodawcy.

Rozważania zawarte w rozprawie prowadzą do wniosku, że karalność przygotowania do zabójstwa pozostaje zgodna z konstytucyjną zasadą ochrony życia, jednak nie stanowi rozwiązania w pełni efektywnego i wymaga zachowania szczególnej ostrożności na etapie

stosowania przepisów prawa karnego. Kryminalizacja zachowań podejmowanych na tak wczesnym etapie pochodzenia przestępstwa musi bowiem uwzględniać zarówno zasadę proporcjonalności, jak i zasadę określoności, stanowiące fundamenty odpowiedzialności karnej w demokratycznym państwie prawnym.

Potencjalny i odległy charakter zagrożenia dla dobra prawnego wiążący się z etapem przygotowania, nakłada na organy stosujące prawo obowiązek szczególnie wnikliwej oceny podejmowanych przez sprawcę czynności. Kwalifikowanie jako przygotowania czynności powszednich, aksjologicznie neutralnych i niewyróżniających się pod względem prawnokarnym prowadziłyby do nieproporcjonalnego rozszerzenia odpowiedzialności karnej i naruszenia zasady proporcjonalności. Wyznaczanie granic karalności przygotowania do zabójstwa w oparciu o obiektywnie uchwytne kryteria, pozwalające na odróżnienie czynności przygotowawczych od zachowań mieszczących się jeszcze w sferze legalnej aktywności jednostki jest warunkiem zgodności tego unormowania z zasadą określoności. Skutkiem braku jego realizacji ograniczona efektywność przepisu.

Rozważania zawarte w rozprawie zostały uporządkowane w czterech rozdziałach. W pierwszym przedstawiono historyczną ewolucję przepisów prawa karnego dotyczących przygotowania oraz ochrony życia na przedpolu naruszenia. Drugi rozdział poświęcono szczegółowemu omówieniu zakresu przedmiotowego i podmiotowego przepisu art. 148 § 5 k.k. oraz jego funkcjonowaniu w ramach przykładowych czynności przygotowawczych. W rozdziale trzecim poruszono problematykę stosowania przepisów o przygotowaniu do zabójstwa w stosunku do typów kwalifikowanych i uprzywilejowanych. Ostatni rozdział pracy zawiera szerokie omówienie przygotowania do zabójstwa w świetle konstytucyjnych standardów wynikających z zasad ochrony życia, określoności oraz proporcjonalności.